

There are no translations available.

Наврӯз яке аз решадортарин чашнҳои шахригарӣ ва шахриварӣ дар ҷаҳони наф ва кӯҳна аст, ҳангоме, ки сухан аз наф ва кӯҳна ба миён меояд, бедаранг зехни мо ба сӯи замон раҳнамун мешавад, мизони санҷиши кӯҳна ва кӯҳнаро дар зиндагии мардум замон аст, замон тарозуи кӯҳнагӣ ва наф аст, як шабонарӯзро дар дониши рӯзшуморӣ як рӯз меноманд!

Ҳар ҳафта ҳафт шабонарӯз аст аммо мардум онро ҳафтрӯз мепиндоранд, ҳар моҳ 30 шабонарӯз аст аммо онро 30 рӯз медонем ва ҳар сол 365 рӯз ва 365 шаб аст, аммо танҳо рӯзҳои он дар солшумори ёддошт мешавад.... Холо ҳангоме, ки сухан аз ҷашни кӯҳна ҷашне, ки дар ҷарғҳои сиёҳи рушани таърих баромадааст ва ҳазорон соли пеш барпо шудааст, ҷиғуна мо онро наф медонем!? Гӯӣ замон дар ин ҷашн, дар ин мантӣ ва дар ин ҷаҳонбинӣ истода, ва ранги кӯҳнагӣ ба худ намегирад....

Чам ё маъноӣ «Наврӯз» = «Наврӯз» аз ду вожа, наф ва рӯз сохта ва пардохта шудааст, наф вожае ҳаст авестӣ ё порсии кӯҳна, ки дар забони англисӣ ва олмонӣ испонӣ ва дигар забонҳо роҳ ёфта ва бо ғӯишҳо ва лаҳҷаҳои дигар ба ҳамон сохтори порсӣ бар забонҳо ҷорӣ мешавад ва чам ё маъноӣ он мешуд тару тоза, наф, ҳангоме ки вожаи наф пешванди вожае бинишинад, ҳабар аз тозагӣ ва падидор шудани он падида медиҳад, монанди «навзод» = кӯдаке ки тоза ҷашм ба ҷаҳон кушод, ҷизе, ки тоза сохта шудааст, «навсоз», «навшахр», шахре, ки ба тозагӣ бино шудааст. Мо наметавонем, ба мардуми солхӯрда бигӯем навзод, наметавонем, ба абзори фусилшуда бигӯем наф ва наметавонем ба вайронае бигӯем навсоз, ҳамчунон ҳангоме ки вожаи наф дар пасванди вожаи дигаре менишинад боз ҳам ҳабар аз навоарӣ ва наф будан медиҳад, монанди «роҳи наф», «хонаи наф», «рахти наф» ва ё «андешаи наф», дар ин ҷо низ наметавонем даст аз ҷаму маъно бардорему кӯҳнаро наф бигӯем, солхӯрдари навзод, хонаи вайронаро хонаи навсоз ва раҳти кӯҳнаро раҳти наф ва ё андешаи пӯсидари андешаи наф бидонем, агар ҷунин кунем мо қасқорӣ ва даҷвараштӣ қардаем ва ба оину маниши наф ва нафгарӣ зиён расонидем ва данишу хиёнат қардем.

Пас наф худ ситова ва таърифе дорад, ҷунон ки кӯҳнагӣ ва пӯсидагӣ низ ҷунин аст.

Ин дебоҷа ғӯфта шуд то шуморо ба Наврӯз бубарем ба ормоншӯхӣ ва утӯпӣ (мадинаи фазл) ё ормоншаҳри ориёӣни Тоҷи Қайн. Агар мо бихоҳем Наврӯзро ҳамонгуна ки дар вожаҳои боло баррасӣ қардем, бозбини намоӣем, мебинем наф пешванди рӯз шуда аст ва ҷаму маъноӣ он мешавад «рӯзи наф», рӯзи наф = рӯзеаст, ки навинтарин рӯз дар дарозии

замони гузашта бошад, навзодтарин хангомаи замонро наврӯз медонем, пурсиш ин чост оё мардуме ки ба наврӯз ва рӯзҳои наву навоарӣ ва оини навин пойбанданд, оё онҳо маниш ва ҷаҳонбинии навагарӣ ва навадеширо боваридаанд?

Ва ё ин ки Наврӯзро дар солномаҳои ҳадашон ҷой медиҳанд аммо бо этикодҳои пусида ва ғусил зиндагӣ мекунанд?

Посуҳи ин пурсишро барои ҳиради ҳудатон пас аз нигоҳи гузаро ба кишварҳои Ховари Миёна ки Наврӯзро огози соли нава мепиндоранд, вогузор мекунам. Ва шуморо савор бар шаҳпарӣ саманди саркаши ҳаёл ба сарзамини Наврӯз, бистари Наврӯз ва зодгоҳи Наврӯз ҳамоно кишвари ваҳшуру варҷованди Тоҷикистон мебарем.

Наврӯз ва Тоҷикистони сипанд ҷунон бо ҳам омехтаанд, ки монанди ном ва номи ҳонаводагии касе ба шумор мераванд. Тоҷикистони сутург ва зулолу ин моми механи пок дар бартарин хангомаҳои пурфарозу нишеби таърихии ҳуд ҳамога ба монанди обҳои Ваҳшу Панҷ роҳи ҳудро дар санглоҳҳо меёбаду пирӯзмандтар аз ҳама пеш меравад.

Истиқлоли Тоҷикистон дар соли 1991 як дигаргунӣ ва навафархангӣ дар кишварҳои порсизабони Ховари Миёна буд. Дар ин доварӣ килк ё қалам бе он ки аз навиштаи ҳуд бим ва шарм дошта бошад бо сарфарозӣ ва фарзмонӣ ҳустуи ва эътироф мекунанд, ки Наврӯз ба меҳкорӣ ва ҳешёрии давлат ва мардуми навадӯсту навапардозӣ Тоҷикистони ҳашт миллионӣ дар густураи беш аз дусад миллион форсизабон, зинда ва парварда шуд. Саранҷом пас аз 1400 сол Наврӯз ба меҳрандешӣ ва меҳкорӣ давлат ва мардуми фарзмони Тоҷикистон ҷаҳонӣ шуд.

Шоида аст ба ин навамадорӣ ва ин пирӯзии навин барои ҳамаи озодазодагон дурӯду сано ва офарин ғуфт.

Имрӯз ҷашни Наврӯз ва бар пояи шукӯҳманд ва ҳиракундаи ин ҷашн дар Тоҷикистони меҳманд барои мардуми форсизабонон фаротар аз як расм рафта аст ва ранги як оин ба ҳуд гирифта аст. Наврӯзҳои Тоҷикистон барои миллионҳо тоҷики пушти марзҳои ҷуғрофӣ мазҳабӣ сиёсат як макони муқаддас аст ва расми фараҳманд. Ҷашни Наврӯзи Тоҷикистон як маниши ҳамгирӣ, қуниши ҳамнавоӣ, равиши ҳамаҷояӣ, ҷунбиши ҳамовӣ, биниши ҳамандешӣ, расоиши ҳамбастагӣ ва фармоиши ҳамзистӣ дар густураи кишварҳои

хамфарханг ва фаротар аз он чанд пораи чахон аст.

Хар сол ба посдошти Наврӯз «Давлати навбунёд» ва навманишу навандеши Тоҷикистони сипанд бинобар андешаи навгарой ниёи хеш, «Чамшеди Чам» ин Хадиви (Подшоҳ) навандеш дар остонаи Наврӯз фарохони чашни Наврӯзро фармон медихад. Мардумонро аз сарзаминҳои дуру наздик ба меҳргоҳи Наврӯз меҳонад, меҳмонони ин чашни бузург ҳама дар дидаи меҳр чой доранд, давлатмардону хунарварону суҳанварон ва мардуми оми ҳама ва ҳама дар ин чашн анбозу шариканд, ва ҳар кадом ба фарохӯри тавоноии хеш ин оини бузурги ориёиро арч мениханд.

Дар оини наҷандон дур гувоҳи он хоҳем буд, ки давлат ва мардуми меҳрубон ва меҳркеши Тоҷикистон ҳамаи давлатҳои чахонро ба Наврӯзгоҳи худ меҳрхон мешаванд, фарохонии Наврӯз аз сӯи давлат ва мардуми Тоҷикистон доираи ҳамбастагӣ ва ҷамбару ҳалкаи ғумшудаи оини Меҳр ва дустӣ ва ҳамзистӣ меҳромези мардумӣ аст.

Ормони ниҳонии ин чашни бузург чунин аст:

Чашн ба чойи ҷанг

Шодӣ ба чойи ношодӣ

Дод ва адолат ба чойи бедод

Хушӣ ва хурамӣ ба чойи андух ва ситам

Худбоварӣ ба чойи худозорӣ

Ва озода ба чойи бандӣ ва бандагӣ аст

Ва дар поён раҳи ба чойи наҷанг ва қасасу дамиш пагоҳи раҳиш аст.

Наврӯз ва наврӯзгорӣ дар дидаҳои давлат ва мардуми навадешӣ Тоҷикистон танҳо ба моҳи фарвардин ва ду ҳафтаи нахусти баҳор ва барпойии ҷашни Наврӯз басанда нашуд ва поён нағрифт, басо ин маниши Ҷамшедӣ ва Қайӣ ба навосӣ ғароиди шуд ва фарҷи ин меҳкорӣ ба созиши падидаи шигифтовар ҳамоно «Қоҳи Наврӯз» анҷомид.

Наврӯз аз гоҳи Ҷамшедшоҳ оғоз шуд ва имрӯз дар Қоҳи Наврӯз дар сарзамини Тоҷикистони варҷованд (муқаддас) замонавӣ ғардид. Қоҳи Наврӯз пиндорҳои таърихшиносони ҳақонро пирумунӣ фарҳанги ориёӣ бо андешаву биниш пайванд зад.

Мардумони тоҷик ба нармӣ ва зулолӣ об ҳастанд, ва ба саҳтию устувории саҳраҳою санғҳои кӯҳистонҳои ин кишвар.

М. Меҳрофарин

13,03,2020